

Monitoring foerageergebied meervleermuis Natura 2000-gebied Rijntakken: Coördinatie vrijwilligers 2022

Notitie van de Zoogdierverseniging

Datum	3-1-2023
Projectnummer	2021.023
Projectnaam	Monitoring meervleermuis Rijntakken
Opdrachtgever	Provincie Gelderland
Onderdeel	2021.023A - Coördinatie vrijwilligers
Auteur(s)	M.H.C. van Adrichem
Projectleider	M.H.C. van Adrichem
Documentnummer	N2022023
Deze notitie kan geciteerd worden als	M.H.C. van Adrichem, 2022. Monitoring foerageergebied meervleermuis Natura 2000-gebied Rijntakken: Coördinatie vrijwilligers 2022. Notitie N2022023. Zoogdierverseniging, Nijmegen

1. Inleiding

De coördinatie van de monitoring van de meervleermuis in Natura2000-gebied Rijntakken omvat de voorbereiding en begeleiding die nodig is om deze monitoring grotendeels door vrijwilligers uit te laten voeren. Voor dit onderdeel is een korte notitie opgesteld die een verantwoording bevat van de verrichte coördinatie-werkzaamheden, die aangeeft in hoeverre alle voorziene inventarisaties daadwerkelijk door vrijwilligers of beroepskrachten zijn uitgevoerd, en die eventuele bijzonderheden uit het betreffende veldseizoen vermeldt.

De resultaten van de monitoring worden in een aparte rapportage beschreven.

2. Werkzaamheden

2.1. Werven nieuwe vrijwilligers

Voor het werven van vrijwilligers zijn collega's van de Zoogdiervereniging bevestigd of zij nog vrijwilligers/werkgroepen kenden die nog niet benaderd waren voor het meetnet. De stadecoloog van Arnhem is benaderd met de vraag of hij contacten had (personen of werkgroepen) die mogelijk geïnteresseerd waren om deel te nemen aan het meetnet. Daarnaast zijn twee verschillende e-mails gestuurd aan leden van de Vleermuiswerkgroep Gelderland (een email aan leden die in de buurt van meetlocatie 4 Huissense waarden wonen en een email aan leden die in de buurt van meetlocatie 1 Bijenwaard/Tengnagelwaard wonen).

Dit alles heeft slechts één nieuwe vrijwilliger opgeleverd.

Daarnaast gaf een van de vrijwilligers (meetlocatie 1) begin juni aan geen tijd te hebben voor het meetnet in het seizoen van 2022.

2.2. Kaarten en documenten

Alle toestemmingen en benodigde vergunningen zijn van tevoren geregeld door de projectleider en er is regelmatig contact geweest tussen de vrijwilligersteams en de projectleider. De werkwijze voor het veldwerk is nagelopen en waar nodig aangepast. Daarnaast zijn nieuwe veldkaarten gemaakt voor meetlocaties waarbij meetpunten tijdens of na het veldwerk van 2021 verplaatst zijn.

Vervolgens zijn de werkwijze, kaartjes, toestemmingen/vergunningen per post verstuurd naar de vrijwilligers. De beroepskrachten ontvingen de werkwijze, kaartjes en toestemmingen/vergunningen via de post of via de projectleider.

2.3. Blijk van waardering

Voor de vrijwilligers zijn dit jaar kaarten gemaakt op A4-formaat met de tekst "ecologisch onderzoek". Deze kaarten kunnen in de auto op het dashboard worden achtergelaten wanneer de vrijwilligers veldwerk gaan doen. De auto's staan tenslotte weleens op vreemde plekken, dan is het nuttig als voorbijgangers of handhavers kunnen zien waarom de auto daar staat en waar ze eventueel meer informatie kunnen krijgen.

Figuur 1: Kaart 'ecologisch onderzoek' voor op het dashboard.

3. Inventarisaties door vrijwilligers en beroepskrachten

Het veldwerk is waar mogelijk uitgevoerd door vrijwilligers. Het overige veldwerk is ingevuld door betaalde krachten. Het uitgangspunt was om te borgen dat alle meetpunten in 2022 werden opgenomen.

Het veldwerk door vrijwilligers liep op twee locaties minder soepel dan de vorige jaren. Bij meetlocatie 3 (Rijswaard) werd pas laat (26 aug) gecommuniceerd dat de vrijwilligers geen tijd hadden voor het veldwerk, onder andere door plotselinge mantelzorg. Bij meetlocatie 8 (Zalkerbos/De Welle) werd na afloop van de monitoringsperiode (1 sept) gemeld dat het door allerlei druktes het niet was gelukt om een tweede ronde te doen.

Bij meetlocatie 3 (Rijswaard) is dit opgelost door de projectleider door alsnog het veld in te gaan met een andere vrijwilliger. Het veldwerk bij de Rijswaard is daardoor na de officiële monitoringsperiode uitgevoerd, maar in andere jaren zijn de gegevens op deze locatie ongeveer in dezelfde periode verzameld.

Een en ander resulteerde in de volgende verdeling van vrijwilligers en beroepskrachten over de meetlocaties (Tabel 1).

Tabel 1: Monitoring door vrijwilligers of beroepskrachten.

Meetlocatie	Vrijwilligers/beroepskrachten
1 Bijenwaard/Tengnagelwaard	vrijwilliger
2 Winssense waarden/Ewijkse plaat	vrijwilligers
3 Rijswaard	vrijwilligers
4 Huissensche waarden	vrijwilliger & beroepskracht
5 Blauwe kamer/Plasserwaard	vrijwilliger & beroepskracht
6 Ravenwaarden/Wilpse klei	beroepskrachten
7 Veessense Hank/Welsumerwaarden	vrijwilligers
8 Zalkerbos/De Welle	vrijwilligers (geen tweede ronde)

4. Bijzonderheden

Jarenlang is er niet veel bijzonders te melden geweest over de waterstanden in de rivieren in de maanden juli en augustus. Vorig jaar juli (2021) is er echter veel regen gevallen in het stroomgebied van de Rijn. Dat water zorgde in het vorige seizoen voor zeer hoge waterstanden op de Rijn, Waal, Lek en IJssel. Een dergelijke waterstand was in de zomer al tientallen jaren niet voorgekomen (Waterschap Rivierenland, 2021).

In augustus van dit jaar (2022) bereikte de Rijn bij Lobith juist de laagste waterstand ooit gemeten (6,48 meter boven NAP). Het is bijzonder dat het water deze zomer zo laag stond (NOS, 2022; Figuur 2). De waterafvoer was ook uitzonderlijk laag. Op 18 augustus was de afvoer 680 kubieke meter per seconde. Een afvoer van minder dan 800 kubieke meter per seconde in de zomer is slechts twee keer voorgekomen, dat was in 1976 en 1978 (Omroep Gelderland, 2022). Ook in de IJssel stond het water uitzonderlijk laag. Daar was het water zo laag dat niet elke boot er zomaar meer overheen kon varen (Omroep Gelderland, 2022).

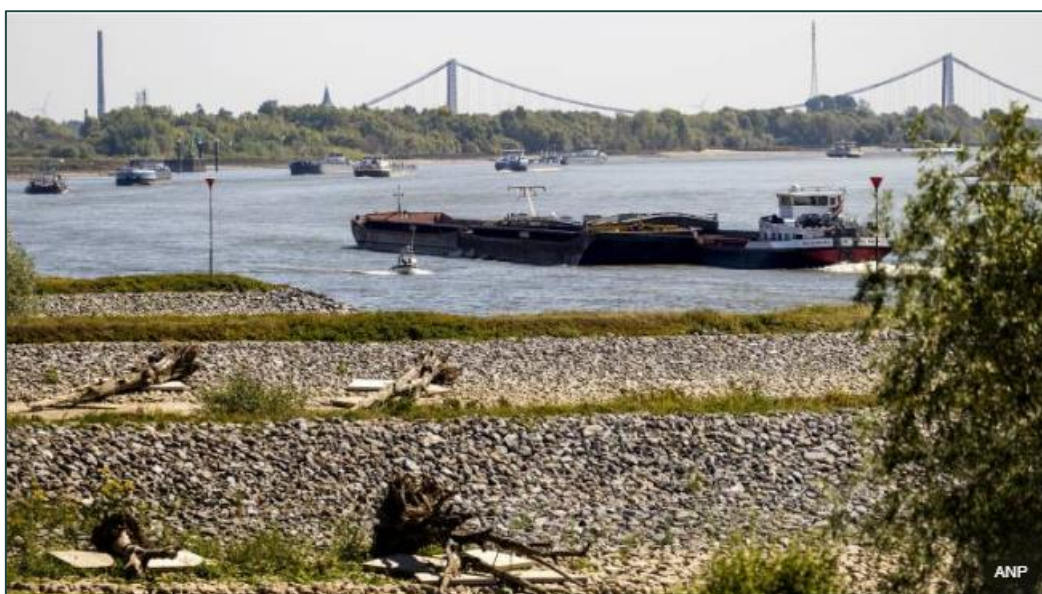
Het is te hopen dat de omstandigheden de komende jaren wat minder extreem zullen zijn, aangezien deze extreme omstandigheden invloed kunnen hebben op de monitoring.

Door aanleg van een overnachtingshaven bij Spijk (2021-2023) zijn de omstandigheden op het oorspronkelijke meetpunt 3000103 (meetlocatie 1: Bijenwaard-Tengnagelwaard) flink veranderd. De krib is weg en over de hele lengte van de overnachtingshaven ligt nu een kade. Daarom is ervoor gekozen om dit punt 1,3km naar het westen te verleggen op een krib die redelijk vergelijkbaar is met de krib waarop het oude punt lag.

De vrijwilliger die bij meetlocatie 1 (Bijenwaard-Tengnagelwaard) monitort is op 28 juli weggejaagd van meetpunt 3000104 door een bewoner van de Ameidsedam.

De vrijwilliger heeft uitgelegd wat hij kwam doen en waarom, dat hij op grond van het Waterschap Rijn en IJssel stond en toestemming had voor de monitoring. Deze bewoner gaf aan dat hij daar niets mee te maken had. De vrijwilliger heeft uiteindelijk de telling op dit punt voortijdig afgebroken en is weggegaan, omdat de situatie wat dreigend werd.

De projectleider heeft hierop contact gezocht met het Waterschap Rijn en IJssel met een verzoek om bemiddeling. De contactpersoon van het waterschap heeft hierop navraag gedaan. De reactie van het waterschap was dat deze bewoner niet het recht heeft om de vrijwilliger te verjagen, maar dat het waterschap hier verder weinig aan kan doen. Wel heeft het waterschap een veiligheidshesje met daarop het logo van het waterschap te leen aangeboden aan de vrijwilliger. Verder geeft de contactpersoon van het waterschap aan dat we de betreffende bewoner naar hem mogen doorverwijzen, in het geval dat deze situatie zich nog eens herhaalt.

NOS Nieuws • Donderdag 18 augustus, 11:34

Waterstand Rijn daalt naar laagste niveau ooit gemeten: 6,48 meter boven NAP

De Rijn bij Lobith heeft de laagste waterstand ooit gemeten bereikt. Uit gegevens van [Rijkswaterstaat](#) blijkt dat het water momenteel op 6,48 meter boven NAP staat. Het laagste peil stond tot nu toe op 6,49 meter, gemeten op 29 oktober 2018.

Het is bijzonder dat het water in de zomer zo laag staat. Het gemiddelde voor deze tijd van het jaar is 8,70 meter boven NAP.

Figuur 2: NOS nieuws van donderdag 18 augustus over de laagste waterstand ooit van de Rijn bij Lobith (NOS, 2022).

5. Conclusie

Op alle acht meetlocaties in Natura2000-gebied Rijntakken is gemonitord in de zomer van 2022. Op vijf meetlocaties is gemonitord door vrijwilligers, op een meetlocatie is gemonitord door beroepskrachten en op twee meetlocaties is gemonitord door een vrijwilliger en een beroepskracht. De meeste teams zijn erin geslaagd om alle metingen binnen de monitoringsperiode uit te voeren. Op één meetlocatie (meetlocatie 3) is door omstandigheden buiten de monitoringsperiode van 15 juli – 1 september gemeten. Op een andere meetlocatie (meetlocatie 8) is slechts een monitoringsronde uitgevoerd in plaats van twee.

6. Bronnen

Webpagina's:

Omroep Gelderland, 2022. Water in Rijn op laagste punt, maar eigenlijk mogen we daar niet naar kijken. Geraadpleegd op 8 december 2022, <https://www.gld.nl/nieuws/7751238/water-in-rijn-op-laagste-punt-maar-eigenlijk-mogen-we-daar-niet-naar-kijken>

NOS, 2022. Waterstand Rijn daalt naar laagste niveau ooit gemeten: 6,48 meter boven NAP. Geraadpleegd op 8 december 2022, <https://nos.nl/artikel/2441098-waterstand-rijn-daalt-naar-laagste-niveau-ooit-gemeten-6-48-meter-boven-nap>

Waterschap Rivierenland, 2021. Hoogwater op komst: uiterwaarden lopen vol. Geraadpleegd op 20 juli 2021, <https://www.waterschaprivierenland.nl/hoogwater-op-komst-uiterwaarden-lopen-vol>